

Rapport

Projectnummer: 364202

Referentienummer: nvt

Datum: 03-09-2019

Verkennd natuuronderzoek maatregelen Eckeltsebeek

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur

Definitief

Waterschap Limburg

Verantwoording

Titel	Verkennend natuuronderzoek maatregelen Eckeltsebeek
Subtitel	Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor natuur
Projectnummer	364202
Referentienummer	nvt
Revisie	D1.0
Datum	03-09-2019
Auteur	
E-mailadres	
Gecontroleerd door	
Goedgekeurd door	

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Kader van het onderzoek	4
1.3	Ligging en inrichting onderzoeksgebied	5
2	Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden	7
2.1	Toetsingskader	7
2.2	Inventarisatie	8
2.3	Analyse	8
2.4	Conclusie	8
3	Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming	8
3.1	Toetsingskader	8
3.2	Methode	10
3.3	Planten	11
3.4	Vogels	12
3.5	Vleermuizen	12
3.6	Grondgebonden zoogdieren	13
3.7	Amfibieën en reptielen	14
3.8	Vissen	14
3.9	Ongewervelden	15
4	Natuurbeleidskader: Natuurnetwerk Nederland	15
4.1	Toetsingskader	15
5	Conclusies en aanbevelingen	17
5.1	Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden	17
5.1.1	Scherpe bocht Eckeltsebeek	17
5.1.2	Onderzoeksgebied exclusief scherpe bocht	17
5.2	Wet natuurbescherming: soortenbescherming	18
5.2.1	Scherpe bocht Eckeltsebeek	18
5.2.2	Onderzoeksgebied exclusief scherpe bocht	18
5.3	Natuurnetwerk Nederland/POL	19
5.3.1	Scherpe bocht Eckeltsebeek	19
5.3.2	Onderzoeksgebied exclusief scherpe bocht	19

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Vanaf de herinrichting van de Horsterbeek en Eckeltsebeek (ter hoogte van golfterrein Bleijenbeek) die is uitgevoerd in 2006, wordt er door de omgeving een verhoging van de waterpeilen en grondwaterstanden ervaren. Waterschap Limburg heeft in de loop der jaren diverse aanpassingen en werken uitgevoerd om de ervaren overlast te verminderen. Dit los van de normen, maar om tegemoet te komen aan de streek. De problemen leken grotendeels verholpen tot de buien in juni 2016 opnieuw voor veel overlast zorgden. De LLTB en het waterschap hebben de gebeurtenissen geëvalueerd en ook is begin 2017 gezamenlijk de staat van de beek beoordeeld met een schouw (d.d. 20-01-2017). Hieruit zijn de eerste actie punten naar voren gekomen. Door intensief samen op te trekken worden twee doelen bereikt: het aanpakken van knelpunten op de korte termijn en het klimaatbestendig maken van de beek voor de lange termijn.

De maatregelen hebben tot doel om een toekomstbestendige inrichting van het beekstelsysteem te realiseren. In natte perioden moeten de maatregelen bijdragen aan een verlaging van de oppervlaktewaterstanden en daarmee ook een verlaging van de grondwaterstanden. De ontwatering van het gebied wordt dan verbeterd. Tegelijkertijd mag het gebied als gevolg van de maatregelen niet verdrogen in perioden van droogte. Op basis van een groslijst, knelpuntenkaart en verkenning van de maatregelen is het uiteindelijke maatregelenpakket samengesteld.

De maatregelen zijn een combinatie van:

- het verruimen zomerprofiel (groen, verdiepen profiel),
- verruimen winterprofiel (blauw, herstel/aanleg winterbed), het aanpakken van kunstwerken (oranje, duikers) en,
- het aanpassen van het profiel van de Hoogwatergeul (rood),
- het verleggen van de scherpe bocht ter hoogte kasteel Bleijenbeek,
- verkenning van een aangepaste maaicyclus (dynamisch maaibeheer) en de monitoring van de inloop uit Duitsland (meetpunten).

Hierbij wordt een uitvoeringsperiode van ca. 10 weken gehanteerd, uitgaande van uitvoering in de periode september tot maart.

1.2 Kader van het onderzoek

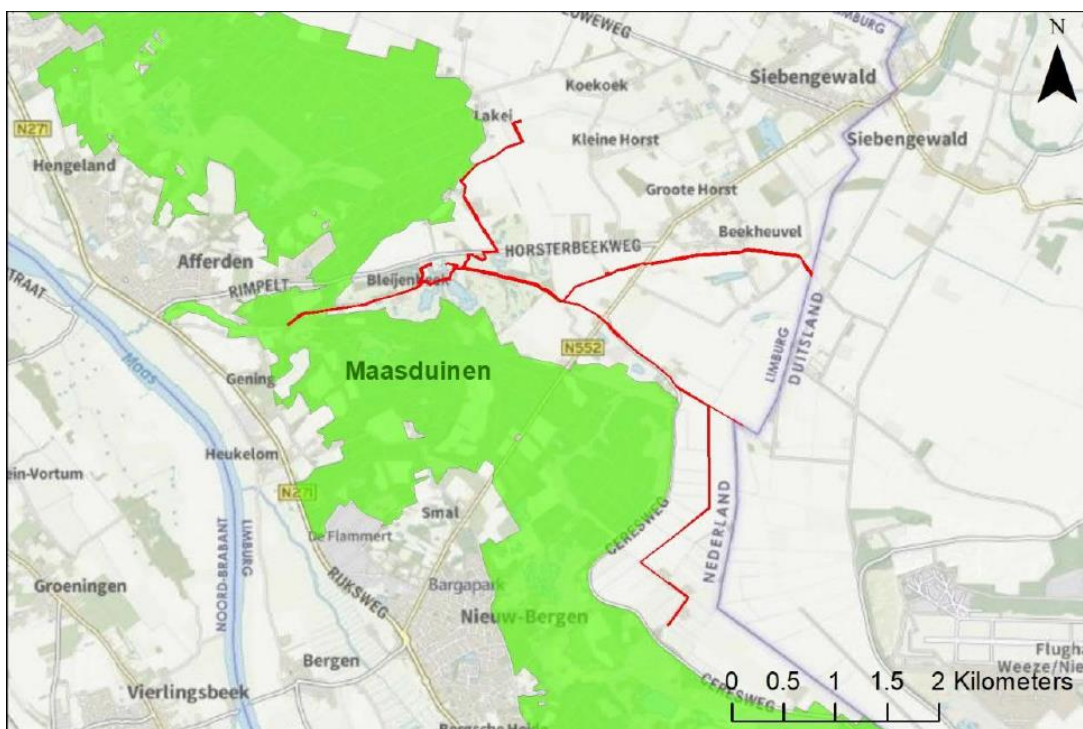
We toetsen projecten of handelingen aan de volgende wet- en regelgeving voor natuur:

- Wet natuurbescherming:
 - Natura 2000-gebieden;
 - Soortenbescherming;
- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN).

We richten ons met het verkennend onderzoek op het verkrijgen van een eerste inzicht in de mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in en om het onderzoeksgebied. Vervolgens beschrijven we de noodzaak tot het nemen van vervolgstappen, zoals soortgerichte inventarisaties, nader effectonderzoek of andere nadere procedures

1.3 Ligging en inrichting onderzoeksgebied

Het stroomgebied van de Eckeltsebeek bevindt zich op de oostflank van de Maas. Ongeveer de helft tot twee derde van het stroomgebied bevindt zich in Duitsland en het overige deel in Nederland. In Duitsland bestaat het landgebruik hoofdzakelijk uit landbouwgebied en het vliegveld Weeze. Het landgebruik in Nederland is grotendeels natuur en agrarisch, zowel akkerbouw als grasland. Deze gebieden liggen bovenstrooms in het stroomgebied, achter het Nationaal Park de Maasduinen. Dit park is tevens een Natura2000-gebied. De kernen Siebengewald en Afferden liggen voor een klein deel in het stroomgebied. Midden in het stroomgebied liggen de golfbaan Bleijenbeek naast de kasteelruïne Bleijenbeek. In figuur 1.1 is een kaart met het onderzoeksgebied weergegeven.

Figuur 1.1 Ligging onderzoeksgebied maatregelen Eckeltsebeek.

De Eckeltsebeek doorsnijdt de Maasduinen. In de omgeving van de Eckeltsebeek bestaan de Maasduinen voornamelijk uit rivierduinen die overwegend bebost zijn met geïsoleerd gelegen heideveldjes en enkele vennen. Het stroomgebied kent relatief weinig bebouwing. Het landgebruik rond de beek bestaat voornamelijk uit grasland, bos, heide en bouwland.

Op hoofdlijnen onderscheiden we in het onderzoeksgebied een drietal aandachtsgebieden:

1. de ligging van de Eckeltsebeek als Groene overlaat (hoogwatergeul) tussen de inlaat ter hoogte van kasteel Bleijenbeek tot aan de monding van de Eckeltsebeek in de overlaat. De hoogwatergeul is een behoorlijk genormaliseerde waterloop en doorsnijdt het golfterrein, zoals weergegeven in figuur 1.2,
2. de scherpe uitgesneden bocht van de Eckeltsebeek ter hoogte van de kasteel Bleijenbeek (zie figuur 1.3), en
3. de ligging van de Eckeltsebeek in het agrarisch gebied ten oosten van Maasduinen, de Lakeyse Leigraaf en de Spanische Leij door het gebied de Lackbar-Cereslossing (zie figuur 1.4).

Figuur 1.2 Impressie bestaande inrichting onderzoeksgebied ter hoogte van Golfbaan Bleijenbeek

Figuur 1.3 Ligging scherpe bocht Eckeltsebeek (bypass) ter hoogte van kasteel Bleijenbeek en impressie bestaande inrichting bocht.

Figuur 1.4 Impressie inrichting Lakeyse Leigraaf en Spanische Leij

2 Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden

2.1 Toetsingskader

De Wet natuurbescherming heeft als doel het beschermen van Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) in Nederland. Projecten of handelingen die negatieve effecten op de doelstellingen van deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn in beginsel niet toegestaan. In dit kader is ook toetsing nodig van effecten in het kader van de externe werking van toepassing. Bij de toetsing aan effecten kunnen de volgende procedurevarianten van toepassing zijn:

- geen nader onderzoek noodzakelijk: effecten zijn op voorhand uitgesloten (er zijn geen Natura 2000-gebieden in de omgeving aanwezig);
- de uitwerking van een Voortoets is nodig: effecten zijn niet op voorhand uitgesloten;
- uitwerken van een verslechteringstoets: effecten zijn op basis van de Voortoets niet uitgesloten, significantie hiervan wel;
- uitwerken van een passende beoordeling: significantie van effecten kan op basis van de Voortoets of Verslechteringstoets niet worden uitgesloten;
- opstellen van een ADC-toets: indien significantie van effecten op basis van de Passende beoordeling niet kan worden uitgesloten. We tonen aan dat er geen alternatieven zijn met minder effecten, er sprake is dwingende redenen van groot openbaar belang en in compensatie is voorzien.

Indien negatieve effecten op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten, is in ieder geval een vergunning noodzakelijk op grond van artikel 2.7 Wet natuurbescherming.

Beoordeling effecten stikstofdepositie

Op 29 mei 2019 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (ABRvS) uitspraak gedaan over het Programma Aanpak Stikstof (PAS). De Afdeling heeft geoordeeld dat het PAS niet aan alle eisen van de Habitatrichtlijn voldoet. Het PAS geeft onvoldoende zekerheid dat met de uitgifte van ontwikkelingsruimte significante gevolgen voor Natura 2000 zijn uitgesloten. De consequentie is dat het PAS niet als basis voor toestemming voor projecten of andere activiteiten kan worden gebruikt. Er zal daarom een eigenstandige projectspecifieke ecologische beoordeling in de vorm van een voortoets en eventueel een passende beoordeling moeten worden gemaakt.

De ABRvS heeft enkele wettelijke bepalingen uit de Wnb, het Besluit natuurbescherming en de Regeling natuurbescherming onverbindend verklaard. De belangrijkste consequenties daarvan zijn:

- Het verbod op extern salderen is opgeheven. Er mag dus weer extern gesaldeerde (salderen met emissierechten van stoppende veehouderijen of industriële bedrijven) worden. Dit echter onder strikte voorwaarden. Zo mogen de stoppende bedrijven niet al zijn meegenomen in het PAS. In beginsel zijn in het PAS alle bedrijven opgenomen die binnen 1 km van Natura 2000-gebieden liggen en in de periode 2015-2018 zijn gestopt.
- De PAS-lijst met 118 PAS-gebieden is onverbindend verklaard. In de eigenstandige ecologische beoordeling moet dus ook getoetst worden op de niet PAS-gebieden (o.a. Vogelrichtlijngebieden).
- Drempelwaarde (0,05 mol N/ha/jr) en afstandsgrenswaarden (o.a. 3 km voor wegverkeer) komen te vervallen.
- De referentiedata uit het PAS (feitelijke depositie 2012-2014) voor het bepalen of sprake is van een toename aan stikstofdepositie komen te vervallen. Dat wil zeggen dat weer relevant wordt of voor een bepaalde activiteit toestemming is verleend

voordat het betreffende gebied waar die activiteit gevolgen voor heeft als Vogelrichtlijngebied werd aangewezen respectievelijk als Habitatrictlijngebied door de Europese Commissie op de lijst van gebieden van communautair belang werd geplaatst. Voor Vogelrichtlijngebieden gaat het hierbij om 10 juni 1994 of later (veelal 24 maart 2000), bij Habitatrictlijngebieden gaat het in de regel om 7 december 2004.

2.2 Inventarisatie

Het onderzoeksgebied grenst aan Maasduinen, een Natura 2000-gebied dat is aangewezen als habitat- en vogelrichtlijngebied. In figuur 1.1 is de ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van het Natura 2000-gebied reeds weergegeven.

De ligging van het onderzoeksgebied ten opzichte van overige Natura 2000-gebieden is weergegeven in tabel 2.1.

Tabel 2.1 Ligging onderzoeksgebied ten opzichte van omliggende Natura 2000-gebieden

Natura-2000 gebieden	Minimale afstand tot onderzoeksgebied (m)
Maasduinen	0
Zeldersche Driessen	6.100
Boschhuizerbergen	8.500

2.3 Analyse

Het onderzoeksgebied grenst aan het Natura 2000-gebied Maasduinen. De voorgenomen maatregelen gaan mogelijk gepaard met negatieve effecten op instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied als gevolg van geluidsverstoring, veranderingen in de stroomsnelheid en verdroging.

2.4 Conclusie

Significant negatieve effecten op de gesteelde instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Maasduinen zijn niet op voorhand uitgesloten. Derhalve dient een zogenaamde Voortoets nader te worden uitgewerkt.

3 Wet natuurbescherming: onderdeel soortenbescherming

3.1 Toetsingskader

In de Wet natuurbescherming is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Hierbij onderscheiden we drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld.

Soorten Vogelrichtlijn (artikel 3.1 e.v.):

- lid 1) Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;
- lid 3) Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben;
- lid 4) Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen;
- lid 5) Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn, bijlage I Verdrag van Bern (artikel 3.5 e.v.):

- lid 1) Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen;
- lid 2) Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren;
- lid 3) Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen;
- lid 4) Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen;
- lid 5) Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Andere Soorten (artikel 3.10 e.v.):

- lid 1) Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - onderdeel a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - onderdeel b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of
 - onderdeel c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voor soorten van de Vogelrichtlijn (art.3.1) en Habitatrichtlijnsoorten (art. 3.5) geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) niet opzettelijk verstoord of vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten (niet opzettelijk) mogen worden gedood of verwond. De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken (nesten voor eenmalig gebruik). Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest of dezelfde nestplaats. Voor deze nesten van jaarrond beschermde soorten worden door de provincie Limburg 3 categorieën onderscheiden:

1. Jaarrond gebruikte nesten (4 soorten).
2. Zeer plaatstrouwe broedvogels of soorten die afhankelijk zijn van bebouwing (kolonievogels en niet-kolonievogels) (8 soorten).
3. Plaatstrouwe vogels die ieder jaar terugkeren naar specifiek nest omdat ze niet of nauwelijks in staat zijn om zelf een nest te bouwen (8 soorten).

Daarnaast is er nog een categorie nesten die niet het hele jaar door zijn beschermd. Indien er echter zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden zijn die dit niet rechtvaardigen zijn de nesten toch jaarrond beschermd. Er dient voor de vogels voldoende alternatieve leefomgeving in de omgeving van het onderzoeksgebied te zijn om zich elders te kunnen vestigen. De soorten uit deze categorie vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Het betreft soorten uit de categorie 4.

4. Dit zijn de nesten van plaatstrouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat (8 soorten).

Voor Andere soorten geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen (inclusief functionele leefomgeving) van beschermde soorten niet (opzettelijk) vernietigd mogen worden en dat exemplaren van beschermde soorten niet (opzettelijk) mogen worden gedood of verwond.

Ten aanzien van de andere beschermde soorten geldt dat het bevoegd gezag (provincies c.q. ministerie van EZ) de vrijheid heeft om soorten binnen deze categorie vrij te stellen van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 Wet natuurbescherming. In provincie Limburg geldt voor ruimtelijke ingrepen een (periodieke) vrijstelling voor een aantal soorten uit de soortgroepen zoogdieren, reptielen en amfibieën. (*bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, middelste groene kikker, hazelworm, levendbarende hagedis, aardmuis, bosmuis, dwergmuis, dwergspitsmuis, tweekleurige bosspitsmuis, veldmuis, molmuis, gewone bosspitsmuis, huisspitsmuis, ondergrondse woelmuis, rosse woelmuis, woelrat, eekhoorn, egel, haas, konijn, ree, steenmarter, wezel, bunzing, hermelijn, vos*). Voor de steenmarter, hazelworm, levendbarende hagedis en eekhoorn geldt een periodieke vrijstelling van ontheffingsplicht.

Voor beschermde soorten die niet zijn vrijgesteld en de voorgenomen activiteiten strijdig zijn met de bepalingen in de Wet natuurbescherming, geldt ontheffingsplicht. Deze kan alleen worden verleend, indien geen afbreuk aan het streven naar de gunstige staat van instandhouding in het geding is, een geldend belang van toepassing is en er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Het is ook mogelijk om ten aanzien van Andere soorten te werken volgens een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Wet natuurbescherming, mits de voorgenomen activiteit als zodanig in de gedragscode is beschreven. Er is dan geen ontheffingsplicht van toepassing.

Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens artikel 1.11 (lid 1 & 2) van de Wet natuurbescherming, de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder medeverantwoordelijk gesteld voor de zorg en bescherming van flora en fauna en dient men geen handelingen uit te voeren die opzettelijk soorten kunnen aantasten.

3.2 Methode

De inventarisatie betreft een onderzoek naar de actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep. Hierbij maken we onderscheid tussen het bronnenonderzoek en de habitatgeschiktheidsbeoordeling.

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te verkrijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde soorten in het onderzoeksgebied en omgeving. Hiervoor zijn de volgende bronnen gebruikt:

- landelijke (digitale) verspreidingsatlassen (waaronder de NDFF);
- regionale verspreidingsatlassen.

Habitatgeschiktheidsbeoordeling

We hebben op basis van een oriënterend veldbezoek op 6 februari 2019, de geschiktheid van biotopen voor beschermde soorten beoordeeld. Deze beoordeling brengt gezamenlijk

met het bronnenonderzoek de beschermde soorten(groepen) in beeld die in het onderzoeksgebied (kunnen) voorkomen. Het veldbezoek is uitgevoerd door een deskundig ecoloog van Sweco Nederland BV.

Effectbepaling

We bepalen op basis van bekende verspreidingsgegevens en de bevindingen uit de habitatgeschiktheidsbeoordeling in hoeverre negatieve effecten op voorkomende beschermde soorten kunnen optreden door voorgenomen activiteiten. Op basis van deze analyse concluderen we voor welke soorten(groepen) nader onderzoek nodig is.

3.3 Planten

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Er zijn geen bestaande waarnemingen uit het NDFF bekend, die duiden op de aanwezigheid van beschermde flora binnen het gehele onderzoeksgebied. Uit diverse (oude) onderzoeken blijkt het voorkomen van drijvende waterweegbree (beschermd conform art. 3.5) in de Eckeltsebeek ter hoogte van de Golfbaan Bleijenbeek. Waarnemingen van drijvende waterweegbree uit de hoogwatergeul ontbreken, echter de aanwezigheid van groeiplaatsen is niet op voorhand uit te sluiten, gelet op het geschikte biotoop dat aanwezig is en waarnemingen van de soort uit de omgeving.

Tijdens het oriënterend veldbezoek op 6 februari 2019 is vastgesteld dat de hoogwatergeul parallel aan de Eckeltsebeek een redelijk snelstromende heldere, matig eutroof water betreft. Ter plaatse groeien ondergedoken her en der waterplanten. Typische soorten zoals de kleine egelskop, gewoon sterrenkroos en schedefonteinkruid ontbreken ter plaatse, maar zijn wel reeds bekend van delen van de Eckeltsebeek meer stroomafwaarts. De bocht in de Eckeltsebeek ter hoogte van kasteel Bleijenbeek kenmerkt zich door een diep uitgesneden buitenbocht met ondergedoken waterplanten langs de binnenzijde. Aanwezigheid van drijvende waterweegbree ter plaatse is niet op voorhand uitgesloten. Overige beschermde soorten zijn niet te verwachten.

Ter hoogte van kasteel bleijenbeek zijn enkele kwetsbare soorten zoals klein glidkruid, waterviolier en het kwelindicierend bosbies aangetroffen. Ter hoogte van de mogelijke aansluiting op de Eckeltsebeek zijn geen geschikte groeiplaatsen voor beschermde flora aangetroffen. In het deelgebied van de Lakeyse Leijgraaf en de Lackbar-Cereslossing kenmerkt het onderzoeksgebied zich door een sterk verdroogd en eutroof karakter. De oevers zijn kort gemaaid, steil (1:2) en de stroomsnelheid is minimaal. De loop is op diverse locaties sterk aan het verlanden en de aanwezige duikers zijn deels verstopt. Hierdoor ontbreekt het geschikte biotoop voor groeiplaatsen van beschermde flora.

Effectbepaling

Ter hoogte van de hoogwatergeul Eckeltsebeek en de scherpe bocht in de Eckeltsebeek er hoogte van kasteel Bleijenbeek zijn geschikte groeiplaatsen voor drijvende waterweegbree (beschermd conform Wnb art. 3.5) aangetroffen. Negatieve effecten op mogelijk aanwezige groeiplaatsen kunnen niet op voorhand worden uitgesloten. We adviseren om hiervoor nader onderzoek te laten uitvoeren. Overige beschermde flora zijn niet te verwachten binnen het onderzoeksgebied.

3.4 Vogels

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit het NDDF zijn binnen en directe omgeving van het onderzoeksgebied diverse waarnemingen bekend van kwetsbare vogels en soorten met jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen. Dit betreffen waarnemingen van huismus rondom bestaande bebouwing aangrenzend aan het golfterrein Bleijenbeek en bebouwing op de kruising van de Bleijenbeek/Lakei aangrenzend aan de Lakeyse Leigraaf. Daarnaast zijn enkele waarnemingen bekend van de buizerd langs de randen van bebouwing, aangrenzend op het onderzoeksgebied.

Binnen en grenzend aan het onderzoeksgebied bevinden zich diverse houtopstanden, struwelen en rietvelden die kwalificeren als broedbiotoop voor vogels. Er zijn tijdens het oriënterende veldonderzoek geen nesten van kwalificerende vogels met jaarrond beschermde rust- en verblijfplaatsen ter plaatse aangetroffen. In de scherpe bocht ter hoogte van kasteel Bleijenbeek bevinden zich in de oeverrand een drietal (nest)holtes, die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor de ijsvogel (cat. 4. Mogelijk jaarrond beschermde verblijfplaatsen). De aanwezigheid van nestplaatsen is niet op voorhand uitgesloten.

Effectbepaling

Binnen het onderzoeksgebied bevinden zich geschikte locaties voor algemeen voorkomende broedvogels. Tijdens de uitvoeringsfase dient men rekening te houden met de aanwezigheid van broedvogels tijdens het broedseizoen. Alle broedgevallen zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot augustus. Echter, afhankelijk van de lokale meteorologische omstandigheden, kan deze periode eerder of later beginnen en eindigen. Van belang is dat broedende vogels niet zodanig opzettelijk verstoord worden gedurende het broedseizoen dat de gunstige staat van instandhouding van de soort in het geding komt.

Binnen het onderzoeksgebied is weliswaar op meerdere locaties de huismus aangetroffen, doch ontbreekt binnen het werkgebied het daadwerkelijk geschikte biotoop. De soort is sterk gebonden aan bebouwing met bijbehorende erfbeplanting, maar heeft geen ecologische relatie met de Eckeltsebeek zelf, danwel de hoogwatergeul of andere waterlopen. Nader onderzoek naar de soort is niet noodzakelijk. De scherpe bocht ter hoogte van kasteel Bleijenbeek biedt geschikt broedbiotoop voor de ijsvogel. Categorie 4 zijn de nesten van plaatstrouwe vogels die over voldoende flexibiliteit beschikken om zich elders te vestigen indien de nestplaats verloren gaat. Vooralsnog weten we niet of de holtes daadwerkelijk een nestholte vormen voor de ijsvogel en in hoeverre er uitwijkmogelijkheden voorhanden zijn in de omgeving. Hiervoor is nader onderzoek noodzakelijk.

3.5 Vleermuizen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit bestaande gegevens zijn waarnemingen bekend van diverse vleermuissoorten, waaronder de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, franjestaart, rosse vleermuis, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis (allen beschermd conform art. 3.5 Wnb). Het betreft allen soorten die afkomstig zijn binnen en rondom het golfterrein en de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek. Uit de gegevens blijkt dat waarnemingen van de franjestaart, watervleermuis en gewone grootoorvleermuis soorten gekoppeld zijn aan kasteel Bleijenbeek als winterverblijfplaats.

De hoogwatergeul is geschikt als vliegroute en foerageergebied voor bovengenoemde soorten. Het is aannemelijk dat de soorten migrerend en jagend aangetroffen worden langs de bosranden en de oevers van de hoogwatergeul en de scherpe bocht ter hoogte van kasteel Bleijenbeek. De delen van het onderzoeksgebied ter hoogte van de Lakeyse Leigraaf en het gebied ter hoogte van de Lackbar-Cereslossing zijn ongeschikt als essentieel leefgebied voor vleermuis vanwege het sterk agrarische karakter en het ontbreken van een goed ontwikkelde struiklaag.

Effectbepaling

Met de voorgenomen ingreep zijn geen sloopwerkzaamheden van gebouwen voorzien. Mogelijkerwijs wordt een enkele boom gekapt, echter dit is nog niet met zekerheid te zeggen op dit moment. Effecten vanuit de herprofilering van de hoogwatergeul als mogelijk functionele vliegroute of essentieel foerageergebied voor vleermuizen zijn uitgesloten. Er zijn geen voornemens voor toepassing van extra verlichting ter hoogte van de hoogwatergeul en de scherpe bocht ter hoogte van kasteel Bleijenbeek, waardoor deze haar functionaliteit zou kunnen verliezen. Nader onderzoek naar vleermuizen is niet noodzakelijk.

3.6 Grondgebonden zoogdieren

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit bestaande gegevens zijn waarnemingen uit het onderzoeksgebied bekend van diverse soorten grondgebonden zoogdieren. Het betreft het voorkomen van konijnen, mol, ree, bunzing, hermelijn, wezel, vos, das en diverse algemeen voorkomende (spits)muissoorten (allen beschermd conform art. 3.10 Wnb) en de bever (beschermd conform art. 3.5 Wnb). Waarnemingen van bovengenoemde soorten zijn hoofdzakelijk afkomstig uit het onderzoeksgebied ter hoogte van de hoogwatergeul, de Eckeltsebeek en in de nabijheid van de scherpe bocht bij kasteel Bleijenbeek. De Lakeyse Leigraaf en het gebied rondom de Lackbar-Cereslossing zijn ongeschikt als leefgebied voor bovengenoemde soorten.

Uit het oriënterend veldbezoek blijkt dat de hoogwatergeul kwalificeert als leefgebied voor kleine marterachtigen (wezel, hermelijn en bunzing). Met name de oeverzone aan de noordzijde aangrenzend op het aanwezig struweel en riet- en houtopstanden. Langs de Eckeltsebeek en de hoogwatergeul zijn diverse beversporen aangetroffen. Het betreft hoofdzakelijk uittreedplaatsen en knaagsporen langs de hoogwatergeul. In de Eckeltsebeek (deel golfterrein) zijn beverdammen vastgesteld en een enkele burcht in de nabijheid (ca. 100 meter afstand) van de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek. Van dassen zijn geen sporen aangetroffen tijdens het oriënterend veldbezoek. Gelet op de frequente waarnemingen van de soort en het geschikte biotoop (golfterrein, graslanden en ruigtes) is aanwezigheid niet op voorhand uit te sluiten.

Effectbepaling

Met de voorgenomen ingreep zijn effecten op diverse grondgebonden zoogdiersoorten niet op voorhand uitgesloten. Ten aanzien van het konijn, mol, ree, vos, bunzing, wezel, hermelijn en algemeen voorkomende (spits)muisen geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht Wnb bij de uitvoering van ruimtelijke ingrepen. Het mogelijk essentieel leefgebied van de das komt niet in het geding. De voorgenomen ingreep voorziet op de herprofilering van de hoogwatergeul en het mogelijk verleggen van de scherpe bocht ter hoogte van kasteel Bleijenbeek. Beide ingrepen hebben nauwelijks tot geen ecologische relatie met het kwalitatief leefgebied van de das. Nader onderzoek naar de das is niet noodzakelijk.

De hoogwatergeul en de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek maken deel uit van het leefgebied van de bever. Er zijn geen voornemens om het leefgebied aan te tasten door de hoogwatergeul te herprofilen of de scherpe bocht te verleggen. De stroomsnelheid in de hoogwatergeul en de Eckeltsebeek zal mogelijkverwijzen veranderen. Het essentieel leefgebied behoudt echter haar functionaliteit, doordat de bever in staat is om wisselende peilen om te gaan. Met de ingreep kan verstoring van de bever optreden. Echter, middels het nemen van mitigerende maatregelen is verstoring tot een minimum te beperken.

3.7 Amfibieën en reptielen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit bestaande gegevens zijn waarnemingen bekend van diverse (algemeen) beschermde soorten amfibieën, waaronder bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander en vinpootsalamander (allen beschermd conform art. 3.10 Wnb). Daarnaast zijn strikt beschermde soorten vastgesteld, te weten knoflookpad (beschermd conform art. 3.5 Wnb). Er zijn geen waarnemingen bekend van beschermde reptielen binnen de grenzen van het onderzoeksgebied.

Tijdens het oriënterende veldbezoek is het onderzoeksgebied beoordeeld op het mogelijk voorkomen van beschermde amfibieën en reptielen. Het golfterrein Bleijenbeek omvat diverse waterpartijen, welke geschikt zijn als voortplantings- en overwinteringsplaats voor diverse soorten amfibieën, zoals de bovengenoemde soorten amfibieën, maar ook voor de rugstreeppad, kamsalamander en heikikker (allen beschermd conform art. 3.5 Wnb). Met name de aanwezige poelen vormen het essentiële biotoop van de knoflookpad, een kwetsbare soort welke middels een herintroductieproject sinds enkele jaren aanwezig is binnen het onderzoeksgebied. Daarnaast vormen de omliggende zandbunkers en beekbegeleidende bossen en struweel (mogelijk) het overwinteringsbiotoop voor bovengenoemde soorten. Het onderzoeksgebied ter hoogte van de Lakeyse Leigraaf en Lackbar-Cereslossing vormen hooguit geschikt leefgebied voor (algemeen) beschermde amfibieën zoals de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander.

De beekbegeleidende en eikenbossen binnen en rondom het onderzoeksgebied vormen geschikt biotoop voor de hazelworm en levendbarende hagedissen. Met name de structuurrijke randen en open zon beschenen delen kwalificeren als geschikt biotoop.

Effectbepaling

Ten aanzien van de bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander geldt een vrijstelling van ontheffingsplicht Wnb bij de uitvoering van ruimtelijke ingrepen. De planvoornemens zijn gericht op herprofilering van de hoogwatergeul en het mogelijk verleggen van de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek. Het potentieel overwinteringsbiotoop en de geschikte poelen en waterpartijen vallen buiten de invloedssfeer van de voorgenomen ingreep. Negatieve effecten op bovengenoemde kwetsbare amfibieën en reptielen zijn hierdoor uitgesloten. Indien ten behoeve van de uitvoering een tijdelijke werkweg of -terrein ingericht dient te worden, dan dient dit met een deskundig ecoloog te worden afgestemd. Vooralsnog zijn de voornemens hiertoe nog onbekend.

3.8 Vissen

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit bestaande gegevens zijn waarnemingen bekend van diverse (kwetsbare) vissoorten. Waarneming van beschermde vissen ontbreken binnen het onderzoeksgebied.

Uit het oriënterend veldbezoek is bepaald in hoeverre het onderzoeksgebied kwalificeert als leefgebied voor beschermde vissen. De hoogwatergeul vertoont geen verlandingsstadium dat kwalificeert als biotoop voor de grote modderkruiper (beschermd conform art. 3.10 Wnb). Voor de kwabaal kwalificeert de Eckeltsebeek zich biotoop. De soort is echter zeer zeldzaam, waarnemingen uit de omgeving en uit monitoringsgegevens ontbreken en het onderzoeksgebied is lastig bereikbaar vanuit de Maas. De kansen op het voorkomen van de soort beschouwen we als verwaarloosbaar.

Effectbepaling

Geschikt biotoop voor de grote modderkruiper ontbreekt binnen het onderzoeksgebied. Het voorkomen van de kwabaal is verwaarloosbaar. Nader onderzoek is niet noodzakelijk.

3.9 Ongewervelden

Actueel en potentieel voorkomende beschermde soorten

Uit bestaande gegevens blijkt een enkele waarneming van de grote weerschijnvlinder (beschermd conform art. 3.10 Wnb) binnen het onderzoeksgebied op het golfterrein Bleijenbeek en de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek.

Het golfterrein is beoordeeld op geschikt biotoop van beschermde ongewervelden. De (vochtige)bosranden vormen het geschikte biotoop voor de kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder. Daarnaast vormt de hoogwatergeul een geschikt biotoop voor diverse kwetsbare libellensoorten.

Effectbepaling

Het mogelijk aanwezige essentieel leefgebied van de kleine ijsvogelvlinder en grote weerschijnvlinder komen niet in het geding. De voorgenomen ingreep voorziet op de herprofilering van de hoogwatergeul en het mogelijk verleggen van de scherpe bocht ter hoogte van kasteel Bleijenbeek. Beide ingrepen hebben nauwelijks tot geen ecologische relatie met het kwalitatief leefgebied van beide soorten langs (vochtige) bosranden. Nader onderzoek naar beide soorten is niet noodzakelijk.

4 Natuurbeleidskader: Natuurnetwerk Nederland

4.1 Toetsingskader

Het beleidskader van provincie Limburg bestaat uit:

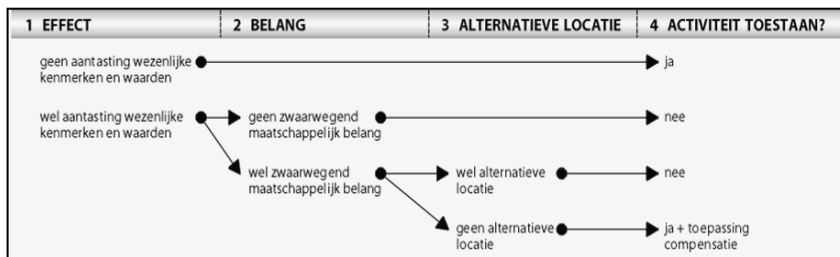
- Provinciaal beleid:
 - Natuurnetwerk Nederland (NNN).

Het Natuurnetwerk Nederland is op provinciaal niveau uitgewerkt tot het provinciale natuurnetwerk met kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheergebieden en robuuste ecologische verbindingzones. De wettelijke bescherming (Wro) van het NNN voor Limburg is geregeld via het bestemmingsplan. Het NNN voor de provincie Limburg is vastgelegd in het POL 2014. In het provinciaal natuurbeleid (POL 2014) zijn twee groene natuurzones te onderscheiden, de goudgroene en zilvergroene natuurzones. De goudgroene natuurzone vormt het Limburgse deel van het Natuurnetwerk Nederland. Binnen de goudgroene zone streeft de provincie naar behoud en beheer van de reeds aanwezige natuur en de ontwikkeling van nieuwe natuur. Binnen de zilvergroene natuurzone staat het benutten van kansen voor natuur en landschap centraal. De zilvergroene natuurzone maakt echter geen onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland, maar ondersteunt wel de

functionaliteit en effectiviteit van de goudgroene natuurzone. De bronsgroene landschapszone omvat landschappelijk waardevolle beekdalen en bufferzones rond bestaande natuurgebieden. Deze zone bestaat hoofdzakelijk uit landbouwgronden, maar kan ook monumenten, kleinere landschapselementen en waterlopen en dergelijke omvatten. De bronsgroene landschapszone maakt ook geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland.

De afweging voor ingrepen in het NNN gaat volgens het 'nee, tenzij-principe'. In figuur 4.1 is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrepen met een significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een NNN-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dienen te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op het NNN uitkomst bieden om projecten in het NNN te realiseren.

Het verkennend natuuronderzoek geeft inzicht in de ligging van NNN-gebieden in de omgeving van het onderzoeksgebied en de noodzaak voor het doorlopen van 'nee, tenzij, procedure'. Een 'nee, tenzij-toets' behoeft alleen te worden doorlopen indien er sprake is van een RO-procedure met betrekking tot wijziging van de bestemming van het onderzoeksgebied.

Figuur 4.1 Het 'nee, tenzij'-principe van het compensatiebeginsel

Inventarisatie

Het onderzoeksgebied is hoofdzakelijk gelegen binnen de grenzen van het gebied dat is aangewezen als Zilvergroene natuurzone, zoals weergegeven in figuur 4.1. Het onderzoeksgebied ter hoogte van het golfterrein Bleijenbeek en de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek zijn aangewezen als Zilvergroene natuurzone. De Lakeyse Leigraaf en de het gebied Lackbar-Cereslossing liggen buiten de grenzen van de POL.

Figuur 4.1 Arcering Goudgroene natuurzone (lichtgroen) en Zilvergroene natuurzone (lichtblauw) ter hoogte van het onderzoeksgebied.

Analyse en toetsing effecten

Raakvlakken met Natuurnetwerk Nederland, waardoor een andere uitwerking van het 'nee, tenzij'-principe noodzakelijk is, is niet van toepassing. Het onderzoeksgebied is niet gelegen binnen de grenzen van een Goudgroene natuurzone. Tevens zijn er geen voornemens voor het wijzigen van het vigerende bestemmingsplan en is er geen sprake van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden waarvoor de Goudgroene natuurzone is aangewezen. De voorgenomen ingreep is gericht op herprofilering en het mogelijk verleggen van de scherpe bocht nabij kasteel Bleijenbeek. Beiden ingrepen hebben geen effecten op de kernkwaliteiten waarvoor de Zilvergroene natuurzone ter plaatse is aangewezen. Nadere vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Wet natuurbescherming: onderdeel Natura 2000-gebieden

5.1.1 Scherpe bocht Eckeltsebeek

Het onderzoeksgebied grenst aan het Natura 2000-gebied Maasduinen. Op voorhand kunnen negatieve effecten vanuit de voorgenomen ingreep niet worden uitgesloten. Derhalve dient een Voortoets nader te worden uitgewerkt.

5.1.2 Onderzoeksgebied exclusief scherpe bocht

Het onderzoeksgebied grenst aan het Natura 2000-gebied Maasduinen. Op voorhand kunnen negatieve effecten vanuit de voorgenomen ingreep niet worden uitgesloten. Derhalve dient een Voortoets nader te worden uitgewerkt.

5.2 Wet natuurbescherming: soortenbescherming

5.2.1 Scherpe bocht Eckeltsebeek

Uit het verkennend onderzoek blijkt de noodzaak voor het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar:

- De verspreiding van groeiplaatsen drijvende waterweegbree;
- De aanwezigheid van mogelijk jaarrond beschermde verblijfplaatsen van de ijsvogel.

Tijdens de uitvoeringsfase dient men rekening te houden met de aanwezigheid van broedvogels tijdens het broedseizoen. Alle broedgevallen zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot augustus. Echter, afhankelijk van de lokale meteorologische omstandigheden, kan deze periode eerder of later beginnen en eindigen. Van belang is dat broedende vogels niet zodanig opzettelijk verstoord worden gedurende het broedseizoen dat de gunstige staat van instandhouding van de soort in het geding komt.

Men dient enkele mitigerende maatregelen in acht te nemen om verstoring van de bever binnen het onderzoeksgebied tot een minimum te beperken. We adviseren om de werkzaamheden op een afstand van tenminste 50 meter van bever burchten uit te voeren, buiten de kwetsbare periode (mei tm augustus) van de bever.

Men dient rekening te houden met de (mogelijke) aanwezigheid van het winter- en voortplantingsbiotoop van diverse strikt beschermde soorten amfibieën op het golfterrein Bleijenbeek. Indien ten behoeve van de uitvoering een tijdelijke werkweg of -terrein ingericht dient te worden, dan dient dit met een deskundig ecoloog te worden afgestemd. Vooralnog zijn de voornemens hiertoe nog onbekend.

5.2.2 Onderzoeksgebied exclusief scherpe bocht

Uit het verkennend onderzoek blijkt de noodzaak voor het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar:

- De verspreiding van groeiplaatsen drijvende waterweegbree;

Tijdens de uitvoeringsfase dient men rekening te houden met de aanwezigheid van broedvogels tijdens het broedseizoen. Alle broedgevallen zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het broedseizoen loopt globaal van half maart tot augustus. Echter, afhankelijk van de lokale meteorologische omstandigheden, kan deze periode eerder of later beginnen en eindigen. Van belang is dat broedende vogels niet zodanig opzettelijk verstoord worden gedurende het broedseizoen dat de gunstige staat van instandhouding van de soort in het geding komt.

Men dient enkele mitigerende maatregelen in acht te nemen om verstoring van de bever binnen het onderzoeksgebied tot een minimum te beperken. We adviseren om de werkzaamheden op een afstand van tenminste 50 meter van bever burchten uit te voeren, buiten de kwetsbare periode (mei tm augustus) van de bever.

Men dient rekening te houden met de (mogelijke) aanwezigheid van het winter- en voortplantingsbiotoop van diverse strikt beschermde soorten amfibieën op het golfterrein Bleijenbeek. Indien ten behoeve van de uitvoering een tijdelijke werkweg of -terrein ingericht dient te worden, dan dient dit met een deskundig ecoloog te worden afgestemd. Vooralnog zijn de voornemens hiertoe nog onbekend.

5.3 Natuurnetwerk Nederland/POL

5.3.1 Scherpe bocht Eckeltsebeek

Het onderzoeksgebied ligt niet binnen gebieden die zijn aangewezen als Goudgroene natuurzone. De voorgenomen ingreep heeft tevens geen effecten op de kernkwaliteiten waarvoor de Zilvergroene natuurzone ter plaatse is aangewezen. Nadere vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.

5.3.2 Onderzoeksgebied exclusief scherpe bocht

Het onderzoeksgebied ligt niet binnen gebieden die zijn aangewezen als Goudgroene natuurzone. De voorgenomen ingreep heeft tevens geen effecten op de kernkwaliteiten waarvoor de Zilvergroene natuurzone ter plaatse is aangewezen. Nadere vervolgstappen zijn niet noodzakelijk.